

Vagnur Streymoy

5,8% av dupultmoralali

Yrkingar

Høgligari er at missa hondina enn at missa sálina. Okkara samtíð og okkara samfelag er avkappað, bæði so og so, og missir tú okkurt, gerst tú meira bundin av tí og roynir at styrkja tað, sum tú ikki hevur mist. Man Oddfríður her hava funnið grundina til, hví vit menniskju í dag eru so tengd at seksualiteti og njótingini á øllum økjum?

Hetta er umráðandi innlit at hava, tí tað snýr seg eisini um, at vit menniskjur eru nokkso óeksisterandi – tí tá vit missa onkran av okkara kæru, hví forstanda vit tað tá ikki? Og hví flýtur tá yvir við óruddi úr dulvitskuni? Hví hava vit hetta órudd?

Hvat eru vit í grundini? Eru vit ikki bara ein heili, sum hugsar á sama hátt sum ein telda, og so onkuntíð ein farri av tilviti, og annars bara djóra-instinkt? Nakrar reglur móti endanum á yrkingini »Deyðin ríður framvið« ljóða soleiðis:

Eg eri ikki annað enn ein deyðiligur tanki – ikki petti annað. Tunga móti tonnum – einki petti annað. Tíð, ið rætt og slætt ikki vil góðkenna sína ørandi søtu fortíð

Her endar savnið við, at yrkjarin kemur til sættis við, at hann er einki uttan ein tanki og eitt tyssi av fortíðarinnar hendingum. Men hóast vit menniskju kanska einki eru í okkum sjálvum sum so, men bara nakrar æviga broytiligar

náttúrukreftir, so eru orðini til – og orðini í *Blómugrót* eru ikki av teimum verstu av slagnum

Hví yrkir hann so so nógv um blóð? Við orðunum hjá honum sjálvum um sólina og teir svørtu geislarnar:

»Eg haldi, at blóð er ótrúligt. Tann streymurin av blóði, sum fossar inn og út gjøgnum hjartað er óskiljandi, og poesi er um at ítøkiliggera tað óítøkiliga, og tað kann bara gerast við myndamáli.«

Dostojevsky segði, at stingur tú ein knív í hjartað, so bløðir tú als ikki. Tað undarlaga er – og savnið er rættiliga undarligt – at Oddfríður tykist hava stungið ein knív í hjartað á sær sjálvum – men hann bløðir illa.

Bæði Vagnur og Oddfríður tykjast hava sína uppgerð við náttúruna og náttúrunnar kring og alskin til tað heilaga, og Vagnur flytur líkasum hesa ógvusliga trá eftir at kenna sannleikan yvir á gerandisdagin. Málið er rátt, men heldur enn ein vilja at vera ógvusligur, so lýsir tað, hvussu ein hugar og sær tingini. Savnið er myrkt. Ja, kanska tað – og meira enn 5,8% av dupultmoralali.

Lat meg leggja fyrri við at siga, at savnið hjá Vagni Streymoy er sera gott, og tað í sær sjálvum sigur heilt nógv í føroyskum høpi. Vagnur byrjaði sína yrkjaraleið við fleiri, eftir mínari meining, vánaligum og støplandi yrkingum, sum stóðu at lesa ymsastaðni, men hann hevur við hesum savni so avgjørt funnið sína rødd

og sín stíl. Hesin maðurin hevur boðskapir og dugir at meitla teir úr blágrýti

Savnið 5,8% av dupultmoralali leggur fyrri við nøkrum hálvpeessimistiskum myndum – sum samstundis seta yrkingakósina út í kortið – í eini rammu av íheimligum endurminningum. Vit lesa um, hvussu tað var at vera ungur og ganga í dans í 80'unum, hvussu føroyingar fríggjaðu tá, og hvussu afturlatin fólk vóru um sínar kenslur tá:

Handrit og lyfti teirra vórðu læst í skuffur og tað varð teimum eisini bannað at tosa um sorg ella ræðslu og rannsóktu tey sálir sínar skuldu tey lata tað tey funnu fáa frið

So giftast hesi bæði, og líkt er til, at hjúnabandið er eins afturlatið og ófrælst. Kanska ein ákoyring um, at soleiðis eru vit øll enn, bert á ein annan hátt?

Síðani lesa vit um ein, sum fer á barr. Her er evnið rúsdrekka og alt tað ringa, ið við tí fylgir, og tað fáa vit at smakka á næsta síðu, sum byrjar við orðunum »Bangin fyrri...« og so uppreksan av nøkrum kenslum. Her er tað við øðrum orðum sum orðatakið sigur »Einki uttan óttin er at óttast« (There's nothing to fear but Fear itself)

Og sum Vagnur sjálvur sigur:

Yrkingasavnið um dupultmoralin, lívsins skuggasíðu, villandi átrúnaðin og tað at vera til í fleiri heimum og veðurløgum kann tykjast hvassorðað.

Eitt annað evni, sum Vagnur ikki nevnið, haldi eg vera vreiðina og kensluna av at vera sleptur upp á fjall, antin av samfelagnum ella av lívinum sum heild. Summar av yrkingunum tykjast vera sama slag av uppreksan – vit lesa um »tey einsamøllu« og »gloymda ættarliðið – og hevði Vagnur ikki havt so nógv at borið fram fyrri okkum, so høvdu tær yrkingarnar lítið havt upp á seg. Men so er ikki í hesum føri. Vagnur er so á tremur við boðskapi, at hann yrkir reglur, ið eru nýggj føroysk orðatøk. Til dømis hendan: »Tað, ið hendir undir brúnni verður verandi undir brúnni«, »Ver skjótur í gerð« og »Ikki ber til at vera vinur við øll«

Og stundum hómar ein røddina í atfinningarsamastu tekstunum hjá Kára P.

Savnið er á tremur við brotum úr veruleikanum, tonkum, lygnum, fobium, og øðrum úr blámusoppafongdu rúmunum í heilanum

Savnið er einki savn av sublimum orðum. Eins og Oddfríður royndi at hava eina uppgerð við vitalistiska rákið, so roynir Vagnur at hava eina gerandislaga frásøgn um tankar, fobiir og annað.